

Elsőként lakhatást program tervezet családoknak Brnoban

Stepan Ripka, University of Ostrava, Platform for Social Housing

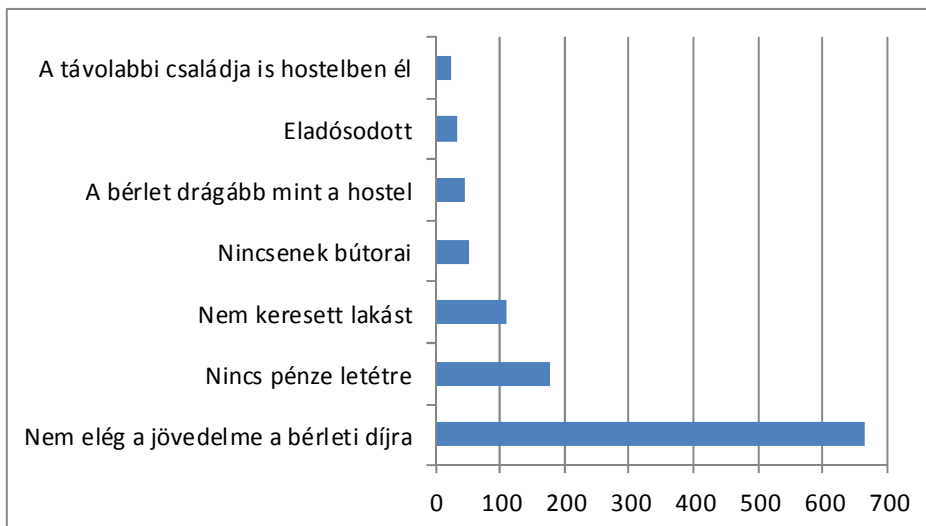
Stepan Ripka az elmúlt években elkezdett felállítani egy olyan hálózatot, amelyben együttműködhetnek mindazok a szervezetek, akik érintettek a szociális lakhatásban. Több mint 60 szervezet csatlakozott, köztük civil szervezetek, hajléktalan ellátók, egyetemek, jogvédő szervezetek, hajléktalanok szervezetei és szociális lakhatást nyújtó vállalkozások is. A platform országos követelésekkel állt elő a kormányzat felé (például a lakhatási jogok érvényesítésével, vagy a megfizethető lakhatási lehetőségek bővítésével). A platformot bevonták Csehország készülő új szociális lakhatási stratégiájának előkészítésébe is.

A tervezett brno-i projekt első sorban a hajléktalan vagy a hajléktalanság veszélyzónájában élő családokra koncentrál, akik közül felülreprezentáltak a roma családok. Az projekt elméleti keretét az alapvetés adja, hogy a hajléktalanság kezelésének leghatékonyabb módja a lehető leggyorsabban lakhatás biztosítása, és a szolgáltatások lakóhelyen nyújtása. Ehhez viszont szükségesen elérhető szociális bérlakások.

A cseh bérlakás rendszer hasonlóképpen a magyarhoz a szocializmus örökségét őrzi. A korábbi bérlakásokat nagyrészt privatizálták, csak a lakosság 19%-a lakik bérlakásban, de a romák körében fordított a helyzet - 79%-uk bérlakásban lakik.

Nagyon sok kilakoltatásra került sor az elmúlt években, így sok roma került utcára. Részben a diszkrimináció, másrészt az eladósodás, hátralék felhalmozás miatt. A lakásfenntartási támogatások eddig kedvezőbbek voltak, ha a családok bérlakás helyett fizetős szállón¹ laktak. Ezért a roma családok közül sok szorult ki a fizetős szállókra (2014-ben közel 2400 család). Ők korábban főleg bérlakásban laktak (47%). Egy felmérés azt mutatta, hogy ezen családok esetében első sorban a megfelelő jövedelem hiányzik a bérlakás kifizetéséhez.

¹ A munkásszállókhoz hasonlóan a család saját szobát bérel, de a konyhát, esetleg a fürdőszobát a szálló többi lakójával közösen használják.

A szállókon élő családoknak jellemzően nagyon alacsony a jövedelme, alacsonyan képzettek és rossz a munkaerő-piaci pozíciójuk. Általában 2-8 gyermekük van, vagy egyedülálló szülők 1-3 gyerekkel. Sokan a hajléktalanellátó intézményekből jönnek. Az átmeneti lakhatási lehetőségek biztosítottak, de sok család számára a hajléktalanellátás és a fizetős szállók tartóssá válnak, ahonnan nincs kiút.

Brno egy 380 000 fős város, mintegy 15000 fős roma lakossággal. 26 000 önkormányzati lakás van a városban, amelyből 800 üres. A tervezett pályázat a városban 200 lakást vonna be, vagyis 200 család számára jelentene megoldást. A projekt számára inspirációt jelentett a „[Rapid rehousing](#)” (gyors lakásba helyezés) nevű amerikai módszer, amely az elsőként lakhatás modellhez hasonlóan a minél gyorsabb önálló lakhatás biztosítására helyezi a hangsúlyt. Vagyis a hajléktalan családokat azonnal önálló lakásba helyezik el, és ide érkeznek a különböző szakemberek, hogy szociális, mentális vagy más segítséget nyújtsanak. A program 2009 óta működik az USA-ban szövetségi programként. A bevont családok hetek, akár napok alatt is lakásba kerülnek, a helyzetük pár hónap alatt stabilizálódhat. Így később egy multidiszciplináris team foglalkozhat a családdal a CTI (critical time intervention – szó szerint *kritikus időszakon belüli beavatkozás*) krízis beavatkozás módszertanával.

A 2016-ban beindítani tervezett brno-i kísérleti programot az önkormányzat irányítja majd. A kontrollcsoportos vizsgálatban 50 család mellett 100 kontroll család kerül bevonásra. Az eredményeket 6 ill. 12 hónap elteltével mérik. A program első fázisa a lakásba kerülés előtti, ekkor bevonják a családokat, felméri a szükségleteiket és igényeiket. A második fázis a beköltözés, minden család két lakás közül választhat, a bérleti díjat az önkormányzat fizeti. A harmadik fázis a stabilizálódás fázisa, ahol családi kapcsolatok épülése, iskola, álláskeresés, jövedelemstabilizálás az elsődleges cél. A program indulása még bizonytalan, de olyan kísérlet lesz, amely bármelyik közép-európai országnak vagy városnak támpontokat adhat.

Készítette: Koltai Luca, Habitat for Humanity Magyarország